

УДК 37.07.925:378.143(046)

Л. А. ПАВЛЕНКО

старший викладач

КЗ “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” ЗОР

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГІВ

У статті розглянуто можливість використання інноваційних освітніх технологій для вдосконалення та змістовного оновлення системи науково-методичної роботи школи. Зауважено на значенні підвищення професійного рівня педагогів, розвиток їх творчого потенціалу й ефективності навчально-виховного процесу через упровадження інноваційних освітніх технологій.

Розглянуто традиційні, нетрадиційні, масові форми та методи науково-методичної роботи, які сприяють збагаченню інтересів, духовних і професійних потреб педагогічних кадрів, допомагають у виробленні позицій щодо важливих педагогічних проблем сучасності, виступають як форми виявлення та узагальнення кращого педагогічного досвіду, сприяють творчому пошуку, зростанню педагогічної майстерності вчителя.

Ключові слова: творчий потенціал, творчість, інноваційні освітні технології, науково-методична робота, навчально-виховний процес.

Зростання потоку наукової інформації, що є характерною ознакою сучасного розвитку суспільства, а також підвищення рівня вимог до обсягу базових знань учнів зумовлюють необхідність інтенсифікації процесу навчання.

Першочергового значення в таких умовах набуває проблема розвитку творчого потенціалу педагогів, упровадження інноваційних технологій навчання й виховання, вдосконалення змісту загальної освіти. Все це є доказом необхідності вдосконалення системи науково-методичної роботи школи.

Закон України “Про освіту” [1], “Про загальну середню освіту” [2], Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті [3] передбачають суттєве вдосконалення шкільної науково-методичної роботи.

До проблеми науково-методичного забезпечення навчального процесу в різних закладах освіти в своїх дослідженнях зверталися Ю. В. Андріяко, Я. Я. Болюбаш, С. М. Гончаров, Г. Є. Гребенюк, О. А. Дубасенюк, В. А. Козаков, І. П. Лащик, М. Ф. Степко, Г. О. Шемелюк та ін.

Існуюча система шкільної науково-методичної роботи відіграє важливу роль у розвитку сучасної загальноосвітньої школи. Довгий час вона “озброювала” педагогічні кадри необхідними знаннями, вміннями, сприяла підвищенню їх наукового рівня й професійної майстерності. Однак як у змістовному, так і в організаційному плані шкільна науково-методична робота на певному етапі перестала відповідати в повному обсязі сучасним вимогам розвитку української національної школи, не змогла забезпечува-

ти повною мірою подолання протиріч між рівнем знань, уміннями педагогів і вимогами суспільства.

Відповідаючи основному життєвому завданню, система шкільної науково-методичної роботи вимагає внесення кардинальних змін до змісту та організаційних форм свого функціонування.

Сьогодні створено нові підходи до організації освіти в школі, що й зумовило вибір теми статті: “Інноваційні освітні технології як чинник удосконалення системи науково-методичної роботи закладу освіти та розвитку творчого потенціалу педагогів”.

Мета статті – розглянути нові підходи до організації та змістовного вдосконалення системи науково-методичної роботи в школі, особливо підвищення професійного рівня педагогів, розвитку їх творчого потенціалу й ефективності навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій.

Оновлення освіти – справа досить складна. Вдосконалення навчально-виховного процесу в загальноосвітньому закладі пов’язано, насамперед, із завданням модернізації шкільної науково-методичної роботи, її вдосконаленням на інноваційній основі.

Забезпечити реалізацію завдання з модернізації шкільної науково-методичної роботи, її вдосконалення на інноваційній основі можливо завдяки залученню педагогів до творчої діяльності, дослідно-експериментальної роботи, формуванню в них нових підходів до організації науково-методичної роботи, нового розуміння педагогічної творчості.

Необхідно зазначити, що якісна й ефективна науково-методична робота є важливою складовою післядипломної освіти, має цілісну систему дій і заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації та професійної майстерності кожного педагога, розвиток творчого потенціалу педагогічних колективів загальноосвітніх закладів, досягнення позитивних результатів навчально-виховного процесу.

З одного боку, науково-методичну діяльність шкільного педагога необхідно розглядати як форму педагогічної творчості, з іншого – як умову позитивного розвитку шкільної навчальної системи.

Система науково-методичної роботи школи покликана:

- розвивати й оновлювати зміст навчання;
- задовольняти інтереси педагогічного колективу в постійному підвищенні професійного рівня;
- удосконалювати навчально-виховний процес;
- запроваджувати інноваційні педагогічні технології в навчальний процес.

Одним з ефективних шляхів процесу модернізації системи науково-методичної роботи може бути реалізація єдиної методичної теми школи, яка буде реалізовуватися через індивідуальну науково-методичну діяльність педагога, яка спрямована на усвідомлену, планомірну та безперервну

роботу щодо вдосконалення його теоретичної та практичної підготовки, необхідної для практичної діяльності.

Важливою формою науково-методичної роботи є індивідуальна робота вчителя над науково-методичною темою (проблемою) й самоосвіта, а саме:

- обробка літератури;
- вивчення й творче застосування досягнень передового педагогічного досвіду;
- аналіз та узагальнення власного досвіду;
- удосконалення практичної підготовки з питань різних завдань навчального характеру;
- проведення семінарів, консультацій, лекцій тощо.

Питома вага застосування цих форм роботи є неоднаковою. Насамперед береться на озброєння педагога індивідуальна робота над літературою: аналіз усіх джерел науково-методичної інформації з певної теми, отриманих у процесі курсової перепідготовки, підвищення кваліфікації, участь у роботі семінарів, вивчення джерел і читання літератури з певної теми, вивчення досвіду педагогів-новаторів тощо.

Педагог таким чином набуває навиків аналізу своєї педагогічної діяльності, вчиться прийомам науково-дослідницької роботи, набуває вміння оформлення та представлення результатів індивідуальної роботи над науково-методичною темою (проблемою). Найбільш значущі результати індивідуальної роботи педагога можуть бути представлені для обговорення на засіданнях методичних комісій, семінарах, педагогічних читаннях, науково-практичних конференціях, а в окремих випадках можуть стати основою для виступу педагогів як лекторів [6, с. 10].

Таким чином, індивідуальна робота над науково-методичною темою (проблемою) в межах реалізації проблеми школи стає фактором, спрямованим на вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів загалом, сприяє покращенню навчально-виховного процесу в школі.

Індивідуальну роботу над науково-методичною темою (проблемою) доцільно оформляти в письмовому вигляді та на електронному носії, наприклад, у вигляді реферату за структурою:

1. Обґрунтування доцільності вибору індивідуальної теми (проблеми), виходячи з науково-методичної теми (проблеми) школи.
2. Короткий аналіз літератури з певної теми.
3. Опис особистого досвіду в межах теми.
4. Вплив роботи над темою на наслідки й результати особистої педагогічної діяльності з конкретного предмета (дисципліни тощо).
5. Висновки за результатами індивідуальної роботи над науково-методичною темою.

Система роботи над єдиною методичною темою вимагає індивідуальних (наставництво, консультування, стажування, самоосвіта), групових (методичні об'єднання, творчі та профільні групи, Школа передового педагогічного досвіду, педагогічної майстерності, об'єднання вчителів за інте-

ресами, практикуми) та масових форм (цільові семінари, практикуми, педагогічні читання, науково-практичні конференції, методичні оперативні наради, методичні фестивалі, конкурси тощо), які перебувають в органічній єдності, взаємодіють, доповнюють один одного [5, с. 15].

Першим кроком до побудови системи роботи в цьому напрямі може бути колективне обговорення й обробка програмно-концептуальних положень, зокрема принципів роботи над єдиною методичною темою школи: всебічності змісту науково-методичної роботи, комплексності, системності; зв'язку змісту з комплексом цілей і завдань науково-методичної роботи; актуальності, єдності науковості та доступності, практичної спрямованості вибору пріоритетів у змісті науково-методичної роботи.

Важливим є формулювання вимог до визначення методичної теми школи: актуальність теми (проблеми) для діяльності педагогічного колективу, відповідність теми розвитку педагогічного колективу реалізації завдань проблеми; співзвучність теми із сучасними педагогічними ідеями; діалектичний зв'язок (шкільна тема – проблема міста (району, області) – передовий досвід – конкретний науково-дослідний заклад).

Алгоритм роботи педагогічного колективу над єдиною методичною темою може бути таким:

1. Визначення науково-методичної проблеми, над якою буде працювати навчальний заклад.
2. Організаційне забезпечення роботи над темою:
 - підготовка педагогічного колективу до впровадження нової педагогічної ідеї (розгляд питання про роботу над науково-методичною ідеєю на педагогічній раді, методичних кафедрах);
 - складання плану, програми роботи над проблемою;
 - встановлення зв'язків із кафедрами вузів, науковцями;
 - визначення функцій, завдань підрозділів установи по роботі над науково-методичною темою;
 - визначення творчих, дослідницьких груп, організація їх роботи.
3. Науково-методичне забезпечення роботи над проблемою:
 - структурування теми (виділення основних ідей, положень, завдань теми, визначення основних джерел і їх обробка);
 - психолого-педагогічна, теоретична підготовка педагогічних кадрів з цієї теми;
 - методичне забезпечення роботи над темою, розробка необхідних матеріалів.
4. Формування передового педагогічного досвіду на основі результатів наукових досліджень процесів, пов'язаних з роботою над темою.
5. Впровадження позитивного досвіду в практику роботи вчителів.
6. Контроль за процесом і результатами впровадження досвіду, корекція.
7. Узагальнення позитивного досвіду роботи вчителів школи.

8. Аналіз результатів роботи. Підбиття підсумків. Оформлення результатів роботи (методичні рекомендації, виступи, конференції).

Для успішної роботи педагогічних колективів над обраною методичною темою пропонують реалізовувати такі інноваційні технології:

- технологія адаптивного управління;
- компетентнісно орієнтований підхід до формування та розвитку дітей і підлітків;
- проектно-модульна технологія планування й реалізації навчально-виховного процесу;
- технологія поліпрофільності в межах освітнього округу;
- технологія векторної взаємодії суб'єктів освітнього округу;
- технологія корпоративного навчання педагогів.

Варто зазначити, що в умовах інтенсивного розвитку та оновлення середніх загальноосвітніх навчальних закладів підвищуються вимоги до науково-методичної роботи, зокрема до діяльності педагогічних колективів щодо організації системи безперервного підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогів, розвитку їх творчого потенціалу.

Крім реалізації єдиної методичної теми школи, яка реалізується через індивідуальну науково-методичну діяльність педагога, важливе місце відводять масовим формам науково-методичної роботи. Вони сприяють збагаченню інтересів, духовних і професійних потреб педагогічних кадрів, допомагають у виробленні позицій з важливих педагогічних проблем сучасності, виступають як форми виявлення та узагальнення кращого педагогічного досвіду. Такими формами науково-методичної роботи можуть бути педагогічні читання, конференції, міжшкільні семінари та практикуми, педагогічні виставки, огляди кращих навчальних кабінетів, проведення щорічних конкурсів “Учитель року”, методичних мостів, методичних тижнів, “круглих столів”, конкурсів професійної майстерності, конкурсів творчості молодих учителів.

Традиційні та нетрадиційні форми й методи науково-методичної роботи (засідання, ділові педагогічні ігри, лекції, лекції-консультації, доповіді, практичні заняття, мозкові штурми, тренінги, диспути, огляди) допомагають педагогам задовольняти їхні потреби, запити та інтереси, а впровадження активних форм роботи (семінар-практикум на тему “Впровадження нових педагогічних, інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес”, майстер-клас на тему “Використання мультимедійних презентацій на уроках”; педагогічні читання на тему “Система роботи педколективу над проблемною темою”, практичні заняття для вчителів по роботі з програмно-педагогічними засобами, електронними тестами, Інтернет-ресурсами, конкурс творчих звітів про роботу за єдиною методичною проблемою [4, с. 46]) сприяють творчому пошуку, зростанню педагогічної майстерності вчителя та розвитку його творчого потенціалу.

Висновки. Оновлення науково-методичної роботи нерозривно пов'язане з розвитком нового педагогічного мислення, вивченням інноваційних

технологій навчання, заснованих на комп'ютерній підтримці навчальної діяльності та інтенсифікації навчального процесу, підвищує ефективність навчально-виховного процесу та професійний рівень педагогів, сприяє розвитку їх творчого потенціалу.

Освітні технології, нетрадиційні форми організації навчально-виховної роботи можна реалізовувати як загалом, так і впроваджувати окремі етапи роботи щодо її реалізації.

Список використаної літератури

1. Про освіту : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
2. Про загальну середню освіту : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8450/466681/>.
4. Дерев'янкіна Н. В. Криниця педагогічного досвіду / Н. В. Дерев'янкіна. – Харків : Основа, 2011. – 128 с.
5. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі / І. П. Жерносек. – Харків : Основа : Тріада+, 2007. – 128 с.
6. Організація науково-методичної роботи у професійно-технічному навчальному закладі : метод. реком. / упор. Л. М. Павлова. – Київ : ПТіЗО МОН України, 2009. – 50 с.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2016.

Павленко Л. А. Инновационные образовательные технологии как фактор усовершенствования научно-методической работы образовательного учреждения и повышения профессионального уровня педагога

В статье рассматривается возможность использования инновационных образовательных технологий для совершенствования и содержательного обновления системы научно-методической работы школы. Обращено внимание на значение повышения профессионального уровня педагогов, развитие их творческого потенциала и эффективность учебно-воспитательного процесса через внедрение инновационных образовательных технологий.

Рассмотрены традиционные, нетрадиционные, массовые формы и методы научно-методической работы, которые способствуют обогащению интересов, духовных и профессиональных потребностей педагогических кадров, помогают в выработке позиций по важным педагогическим проблемам современности, выступают как формы проявления и обобщения лучшего педагогического опыта, способствуют творческому поиску, росту педагогического мастерства учителя.

Ключевые слова: *творческий потенциал, творчество, инновационные образовательные технологии, научно-методическая работа, учебно-воспитательный процесс.*

Pavlenko L. Innovative Educational Technologies as a Factor of Improvement Scientific and Technical Work of Educational Institutions and Development of Creative Potential Teachers

In article the author considers use of innovative educational technologies as a factor of updating system of scientific and methodological work the educational institution and the creative potential of teachers. Relevance of a problem which is caused by attention to innovative processes in education and to its sustainable development is opened. New approaches to the organization and content updates for methodological work in the school, features of improve the professional level of teachers, the development of the creative

potential of teachers and the effectiveness of teaching and educational process through the introduction of innovative educational technologies are considered.

Paying attention to the improvement of intra-school methodological work, as well as the problem of developing the creative potential of teachers, becomes obvious that the introduction of innovative technologies education and training leads to an improvement of general education.

Need of ensuring realization of tasks of modernization of intra school scientific and methodical work, its improvement on an innovative basis that becomes possible thanks to involvement of teachers to creative activity, skilled and experimental work, formation at them new approaches to the organization of the scientific and methodical work, new understanding of pedagogical creativity is confirmed.

The article is noted that in the conditions of intensive development and updating of secondary schools increased demands on the scientific and methodological work, including the activities of teaching staff for the organization of continuous training and retraining of teachers.

The author considers traditional, non-traditional, massive forms and methods of scientific and methodological which promote the enrichment of interests, spiritual and professional needs of teachers, help in formulating positions on important educational issues of our time, act as a form of identification and synthesis of the best educational experience, promotes creative solutions, the growth of pedagogical skill of the teacher and the development of its creative potential.

Key words: *creative potential, creation, innovative educational technology, scientific and methodical work, educational process.*